

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

P/11/125
LPO-4101-33-04/2011

Poznań, dnia 17 lutego 2012 r.

**Pan
Paweł Pawłowski
Prezes Zarządu
Spółdzielczej Grupy Bankowej-Banku S.A.
w Poznaniu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, przeprowadziła w Spółdzielczej Grupie Bankowej-Banku S.A. w Poznaniu, zwanej dalej „Bankiem”, kontrolę w zakresie przydzielania i wykorzystania dopłat Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa, udzielonych w latach 2009-2011 (do 30 września)

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 lutego 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Banku w zakresie przydzielania i wykorzystania dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa, udzielonych w objętym kontrolą okresie.

1. W ocenie NIK, Bank był przygotowany organizacyjnie i kadrowo do kredytowania przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie. W badanym okresie zadania w zakresie realizacji preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa wykonywał Departament Kredytów (do dnia 31 lipca 2011 r.) i Departament Produktów Bankowych (od dnia 1 sierpnia 2011 r.) a także wyodrębnione komórki organizacyjne Oddziałów Banku. W zakresach czynności pracowników tych Departamentów oraz Oddziałów ujęto zadania, obowiązki, odpowiedzialność oraz uprawnienia dotyczące m.in. kredytów inwestycyjnych dla rolników.

W latach 2009-2011 (do 30 września) Bank udzielał kredytów inwestycyjnych z dopłatami do oprocentowania dla rolników, w oparciu o umowę nr 4/DKP-KI/07 z dnia 1 czerwca 2007 r. (wraz z sześcioma aneksami) zawartą pomiędzy ARiMR a Bankiem, określającą warunki i zasady udzielania przez ARiMR pomocy finansowej, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR², z przeznaczeniem na: [1] realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej lub przetwórstwie produktów rolnych, [2] wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, znajdujących się na obszarach gdzie szkody powstały w związku klęską suszy, gradobicia, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru spowodowanego wyładowaniem atmosferycznym

¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82.

² Dz.U. z 2009 r. Nr 22, poz. 121 ze zm.

lub osuwisk ziemi. Ww. umowa zawierała szczegółowe postanowienia dotyczące m.in.: warunków kredytowania i stosowania dopłat do oprocentowania kredytów; zapotrzebowania i przekazywania dopłat; warunków udzielania gwarancji lub poręczeń spłaty kredytów; uprawnień i obowiązków ARiMR i Banku. Podstawą udzielania m.in. kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR do oprocentowania były: regulaminy udzielania kredytów dla klientów instytucjonalnych w zrzeszonych Bankach Spółdzielczych i Banku (określające ogólne zasady udzielania kredytów związanych z finansowaniem działalności gospodarczej i warunki ich spłaty oraz prawa i obowiązki stron umowy), zbiory wzorów umów kredytowych dla klientów instytucjonalnych w zrzeszonych Bankach Spółdzielczych i Banku (zawierające wzory umów kredytowych dla każdej z linii kredytów preferencyjnych, z uwzględnieniem specyficznych dla nich zapisów) oraz zasady udzielania kredytów klientom instytucjonalnym (określające podstawowe zasady stosowane przy przyjmowaniu i rozpatrywaniu wniosków kredytowych, ocenie przez pracowników banku zdolności kredytowej, zawieraniu umów kredytowych, kontroli wykorzystania i spłaty kredytu, monitorowania kredytu i bieżącej sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów instytucjonalnych, w tym rolników).

2. NIK pozytywnie ocenia działania informacyjne o dostępności preferencyjnych kredytów inwestycyjnych podejmowane przez Bank jak i zrzeszone w nim banki spółdzielcze. Informacje te publikowane były na stronach internetowych Banku oraz w formie wydanych i rozpowszechnianych ulotek i broszur.

3. W okresie objętym kontrolą w Banku i w jego Oddziałach zarejestrowano łącznie 232 wnioski kredytowe dotyczące przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie z dopłatami ARiMR, z czego 13 załatwiono negatywnie (pozostałe zostały rozpatrzone pozytywnie lub były w trakcie rozpatrywania bądź wycofane). Główną przyczyną odmowy przyznania kredytu było nieprzestrzeganie warunków ARiMR lub zbyt duże ryzyko kredytowe (według oceny Banku), pomimo spełnienia wymogów ARiMR. NIK nie wnosi uwag do sposobu rozpatrywania tych wniosków.

4. NIK pozytywnie ocenia wielkość i strukturę udzielonych kredytów z dopłatami ARiMR do oprocentowania. Bank i zrzeszone w nim banki spółdzielcze, w objętym kontrolą okresie, udzieliły łącznie 9.873 kredyty inwestycyjne z dopłatą ARiMR do oprocentowania o łącznej wartości 1.728.094 tys. zł, z tego: 1.122 kredyty o wartości 151.615 tys. zł na inwestycje podstawowe (z linii kredytowej nLP); 4.809 kredytów o wartości 665.705 tys. zł na zakup gruntów (nKZ), 2.709 kredytów o wartości 587.940 tys. zł dla młodych rolników (nMR); 763 kredyty o wartości 177.853 tys. zł na gospodarstwa rodzinne (nGR); 409 kredytów o wartości 116.084 tys. zł na nowe technologie (nNT) oraz 61 kredytów o wartości 28.896 tys. zł z pozostałych linii kredytowych. Spośród ww. kredytów, Bank i jego Oddziały udzieliły łącznie 209 kredytów inwestycyjnych o łącznej wartości 103.893 tys. zł, co stanowiło 2,1% ogólnej ich liczby i 6,0% ogólnej ich wartości, z tego: 16 kredytów o wartości 8.273 tys. zł z linii kredytowej nLP; 78 kredytów o wartości 29.887 tys. zł z linii nKZ; 62 kredyty o wartości 40.476 tys. zł z linii nMR; 18 kredytów o wartości 6.468 tys. zł z linii nGR; 12 kredytów o wartości 5.459 tys. zł z linii nNT oraz 23 kredyty o wartości 13.330 tys. zł z pozostałych linii kredytowych.

Dopłaty ARiMR do oprocentowania ww. kredytów, udzielonych łącznie przez Bank i zrzeszone w nim banki spółdzielcze, w kontrolowanym okresie wynosiły łącznie 354.466,0 tys. zł, w tym 14.953,0 tys. zł (4,2%) stanowiły dopłaty ARiMR do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielonych przez Bank i jego Oddziały.

5. Spośród kredytów z dopłatą ARiMR do oprocentowania, udzielonych przez Bank i jego Oddziały, badaniem kontrolnym objęto 24 umowy kredytowe (kredyty powyżej 100 tys. zł), o łącznej wartości 37.070 tys. zł, co stanowiło 35,7% wartości tych kredytów udzielonych przez Bank i jego Oddziały w okresie objętym kontrolą. NIK pozytywnie ocenia przestrzeganie przez Bank, procedur i warunków obowiązujących przy udzielaniu kredytów preferencyjnych. Badania kontrolne wykazały, że były one zgodne z warunkami i zasadami udzielania przez ARiMR pomocy finansowej, określonymi w umowie nr 4/DKP-KI/07 z dnia 1 czerwca 2007 r. (wraz z aneksami) zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.

6. NIK pozytywnie ocenia realizację przez kredytobiorców umów kredytowych. Badania kontrolne dotyczące 24 kredytów inwestycyjnych z dopłatami ARiMR do oprocentowania wykazały, że we wszystkich badanych sprawach Bank obejmował bezpośrednią kontrolą prawidłowość wykorzystania udzielonych kredytów preferencyjnych. Bank sprawdzał m.in. realizację celów, na który został udzielony kredyt, dokumentując to w materiałach z kontroli (zdjęcia fotograficzne) oraz bieżąco monitorował dokumentację składaną przez kredytobiorcę, której kompletność oraz dokonanie wpłaty wkładu własnego było podstawą uruchomienia wypłaty kredytu. Kontrole Banku u kredytobiorców w badanym okresie, nie stwierdziły nieprawidłowości w zakresie

celowości wykorzystania udzielonych kredytów. Użytkowanie nabytych maszyn lub nieruchomości było zgodne z celem na jaki kredyt został przyznany,

7. NIK nie wnosi uwag do realizacji przez Bank umowy nr 4/DKP-KI/07 z dnia 1 czerwca 2007 r. (wraz z sześcioma aneksami) zawartej z ARiMR w sprawie warunków i zasad udzielania przez ARiMR pomocy finansowej. Badania szczegółowe dotyczące postępowania Banku przy udzielaniu 24 kredytów inwestycyjnych wykazały, że Bank w badanym zakresie przestrzegał postanowień tej umowy.

8. Kredyty inwestycyjne z dopłatami ARiMR podlegały kontroli w ramach funkcjonującego w bankach spółdzielczych systemu kontroli wewnętrznej oraz w ramach kontroli wykonywanej w zrzeszonych bankach spółdzielczych przez Bank, na podstawie zawartych umów w sprawie wykonywania kontroli wewnętrznej instytucjonalnej. Departament Audytu Banku sporządzał roczne plany kontroli w bankach spółdzielczych, zatwierdzane przez wiceprezesa Banku. Wykonanie tych planów kontroli wynosiło od 91% do 100%, co NIK ocenia pozytywnie.

Badania szczegółowe dziewięciu wyrywkowo wybranych raportów pokontrolnych wykazały, że stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. naruszenia regulacji wewnętrznych banku spółdzielczego, niepoprawnych zapisów w umowie o kredyt oraz w umowie zabezpieczenia, nieprawidłowości w sprawozdawczości dla NBP, braku adnotacji na fakturach, że dokument został rozliczony w ramach kredytu z dopłatami do oprocentowania.

9. W objętym kontrolą okresie w Banku i w jego Oddziałach przeprowadzone zostały trzy kontrole zewnętrzne (jedna przez Urząd kontroli Skarbowej i dwie przez ARiMR). W przypadku jednej kontroli, przeprowadzonej przez ARiMR w Oddziale Banku w Brodnicy, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami sformułowane zostały zalecenia pokontrolne dotyczące udzielonego kredytu inwestycyjnego. NIK pozytywnie ocenia realizację wniosków pokontrolnych kontroli zewnętrznych w badanym okresie, a także realizację wniosku pokontrolnego NIK, z kontroli przeprowadzonej w Banku w 2007 r. w zakresie wykorzystania środków publicznych ARiMR na dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa w latach 2004-2007.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych i nie oczekuje udzielenia informacji w sprawie sposobu wykorzystania uwag zawartych w niniejszym wystąpieniu.

Na mocy postanowień art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.